

AAVE

K e v i n C h e n

KAU

Suomentanut Rauno Sainio

PUNKI

A u l a & C o

Kiinankielinen alkuteos 鬼地方 *Kuei tífang*

Copyright © 2019 Kevin Chen

First published by Mirror Fiction, Inc., in Taiwan in 2019

Finnish edition published by agreement with Mirror Fiction Inc. c/o The
Grayhawk Agency Ltd. Through Marianne Schönbach Literary Agency B.V.
All rights reserved.

ISBN 978-952-364-442-7

© Kustannusosakeyhtiö Aula & Co, 2024

F I
L I

Kirjallisuuden vientikeskus FILI on tukenut tämän kirjan kääntämistä.

Sponsored by the Ministry of Culture, Republic of China (Taiwan).

Suomentaja on saanut tukea Taiteen edistämiskeskukselta.

Sivun 131 Li Bai -sitaatin suomennos Pertti Nieminen.

Kansi: Anna Makkonen

Paino: Tallinna Raamatutrukikoda

Kustannusosakeyhtiö Aula & Co
Kalevankatu 34, 00180 Helsinki
aulakustannus.fi

Synnyinkaupungilleni Yungchingille, jota ei ole olemassa

OSA I

Äiti on hävinnyt

1

Kylän ensimmäiset taivastalot

”Mistä olet kotoisin?”

Tämä oli ensimmäinen kysymys, jonka T esitti hänelle. T oli antanut hänelle paljon: Saksan passin, uuden kodin, ulospääsytien, julmetusti kysymyksiä. Suhteen alussa T oli kysellyt jatkuvasti. Miltä hänen synnyinseutunsa näytti? Montako siskoa ja veljeä hänellä oli? Miten kuumia kesät saarivaltiossa olivat? Oliko siellä laulukaskaita? Entä käärmeitä? Millaisia puut olivat? Ja minkä nimisiä? Entä oliko siellä jokia? Kanavia? Milloin oli sadekausi? Tulviko siellä? Olivatko pellot viljavia? Mitä niillä kasvatettiin? Miksei T voinut tulla hänen mukaansa hautajaisiin? Miksi hän oli lähdössä kotiin? Miksei hän ollut lähdössä kotiin?

Kysymysmerkit tukistivat häntä ja viilsivät hänen nahkaansa. Kysymykset olivat vaikeita, joten hän ei vastannut. Hän väisteli niitä, väisteli tai valehteli, kunnes lopulta hänen punomansa tarina oli täynnä aukkoja ja ristiriitoja, ihan kuin surkeassa romaanissa. Romaanin ensimmäisessä luvussa oli pöytä ja pöydällä käsiase, kaksi veistä ja kolme päiväkirjaa. Ase laukeaisi ennen pitkää tarinan edetessä, veitset viiltäisivät ja pistäisivät. Arvoitus tarinan keskiössä ratkeaisi, kun päiväkirjat avattaisiin. Mutta hänen elämänsä

romaani oli toivottoman sekava. Sitä kirjoittaessaan hän unohti aseet ja veitset ja päiväkirjat ja harhautui roskaan, jota pöydällä lojui olennaisen lisäksi. Hän kirjoitti joutavista yksityiskohdista, kuten julisteista seinällä, punaisista sortseista, muovipussilla peitetyistä kasvoista. Hän oli toivoton tapaus, ja sama päti hänen romaaniinsa. Tarina vuoti kuin seula.

Hän oli ihmisenä aukkoja täynnä, päästä varpaisiin. Aukot hän oli tukkinut seikoilla, joita hänen suunsa ei suostunut pukemaan sanoiksi, unohdetuiksi väittämillään sekavilla muistikuvilla. Oli vain ajan kysymys, milloin tukkeet antaisivat periksi ja tarinat leviäisivät pitkin lattiaita.

Miten hän kertoisi tarinat? Miten hän pukisi ne sanoiksi?

Hän ei saanut sanaa suustaan, joten oli pakko kirjoittaa.

Ch'en T'ien-hung oli kotoisin kaupungista nimeltä Yungching. Se oli pieni takapajula Taiwanin saaren keskiosissa. Ensimmäiset ihmiset muuttivat sinne 1800-luvun alussa, kun kantonilaiset siirtolaiset ryhtyivät raivaamaan alueen tasaista erämaata pelloiksi. Siellä oli kuin olikin kanavia, tai ainakin jotakin sen suuntaista, mitä T oli ajatellut. Ne olivat 1800-luvulla kaivettuja kastelukanavia, joilla vesi johdettiin läheisestä joesta uudisasukkaiden viljelysmaille. Varhaisimmat kyläläiset kiistelivät jatkuvasti keskenään, ja luonnonvoimat olivat alueella iänikuinen riesa. Ei ihme, että paikalle annettiin nimeksi Yungching, ikuinen rauha. Asukkaat toivoivat, että nimi lupaisi kylälle hyvää.

Laakeassa maastossa ei ollut vuoria eikä edes mäkiä. Kun katsoi itään, näki kaukana häämöttävän smaragdinvihreän vuorijonon. Länteen katsoessa jokia tai vesistöjä ei näkynyt eikä kuulunut, mutta vanhempi väki tiesi kertoa, että kun matkaksi kyllin kauas länteen, tulisi lopulta Taiwaninsalmen rannalle. Harva kuitenkaan koskaan päätyi vuorille asti tai näki merta, sillä ihmiset keskittyivät mieluummin peltotyöhön. Maaperä menetteli, se

oli riittävän kosteaa ja viljavaa ja tarjosi mainion kasvualueen kukille, betelpippurille ja riisille. Vajaa kaksi vuosisataa myöhemmin maisemaa hallitsivat yhä pellot ja matalat yksikerroksiset maalaistalot. Osa vanhoista pihataloista oli suojeltu, mutta harva turisti koskaan eksyi ihailemaan niitä. Vauraus ei ollut vielä ennättänyt tänne asti.

1970-luvulla rakennusliike osti Yungchingista maata ja ryhtyi rakentamaan sille kylän ensimmäisiä ”taivastaloja”. Nämä yhden perheen asuttavat omakotitalot olivat kolmikerroksisia ja siten kyläläisten silmissä niin korkeita, että tuntuivat melkein ulottuvan taivaaseen asti. Uudet rakennukset seisoivat vierä vieressä siistissä kymmenen talon rivissä. Taivastalojen piti olla alkusoitto kylää odottavalle vaurastumiselle, sillä kaikkihan tiesivät korkeiden rakennusten povaavan edistystä. Kylästä kehittyisi kaupunki. Moni paikallisista ei ollut eläessään nähnyt yhtä korkeita rakennuksia. Heille uusinta uutta oli moni muukin asia, kuten rakennusaineena käytetty teräsbetoni, mosaiikkibetonilattiat ja istuttavat wc-pöntöt, jotka huuhtelivat itse itsensä.

T’ien-hung oli kasvanut yhdessä näistä taivastaloista. Viides talo vasemmalta lukien oli hänen lapsuudenkotinsa. Kuudes talo vasemmalta oli myöhemmin ollut hänen vanhimman siskonsa kotitalo, mutta nykyisin talo oli tyhjillään. Seitsemäs talo, jossa oli toiminut videovuokraamo, oli hiiltynyt mustaksi. Parvekkeella oli kyltti, jossa luki: ”Myytävänä”. Talo oli ollut myynnissä jo hyvän aikaa, sillä kirjoitusmerkeistä oli karissut palasia pois. Nyt kyltissä näytti lukevan ”Uloskäynti”. Tekstin alla oleva puhelinnumero oli tahraantunut lukukelvottomaksi.

Hän tuijotti kylttiä hämmennyksen vallassa. Hän oli istunut vankilassa useita vuosia ja kaipasi toden totta ulospääsyä. Nyt hän oli päätenyt tänne. Hän ymmärsi paremmin kuin kukaan, ettei tämä paikka tarjoaisi hänelle ulospääsyä. Vai – voisiko hän sit-

tenkin vanhaa kylttiä seuraamalla palata... Niin, minne? Vaikka punaisiin sortseihin?

Ensimmäinen sisko Shu-mei oli perheen lapsista ainoa, joka ei ollut lähtenyt. Shu-mei asui viidennessä talossa vasemmalta lukien, siis hänen lapsuudenkodissaan.

Tämä kirottu paikka oli T'ien-hungille yhtä kuin aavekaupunki.

Aavekaupunki oli autio kaupunki. Kansainvälisiin metropoleihin verrattuna Yungching oli ankea takahikiä, josta kukaan ei tiennyt. Kun Taiwanin talous kauan sitten lähti nousukiitoon, pikkukaupunki ei pysynyt vauhdissa mukana. Ihmisiä muutti sankoin joukoin kaupunkiin, eivätkä etenkään nuoret kerran lähdettyään enää palanneet. He unohtivat koko paikan sen nimeä myöten. Taakse jäivät vain vanhukset, joilla ei ollut mahdollisuutta lähteä. Kaupungin nimi oli alun perin tarkoitettu rukoukseksi, mutta nyt kun siitä oli tullut totta, se olikin kirous. Yungchingissa vallitsi rauha, syvä ja ikuinen rauha. Ei kuitenkaan sanan hyvässä merkityksessä.

Kesä oli ollut kuiva. Iltapäivän paahteessa tien pinta poltti kuin hellan levy. Kaasua ei tarvittu, kun munat ja riisi paistuivat tarpeen tullen tiellä. T'ien-hung oli ollut poissa vuosikaudet, mutta mikään ei ollut muuttunut. Oli kuuma. Niin pirullisen kuuma, että aika tuntui hidastuvan. Puutkin vaikuttivat vetäytyneen helteen tieltä päivätorkuille, ja tuuli vitkutteli ties missä. Jos kuunteli oikein tarkkaan, saattoi melkein kuulla maaperän kuorsaavan. Raskas kuorsaus merkitsi syvää unta, josta maa tuskin viitsisi herätä ennen kuin vasta seuraavan sateen tullen. Lapsena hän oli tällaisella ilmalla hakeutunut puun varjoon ja vaipunut syvään uneen, josta häntä ei herättänyt mikään, ei kanojen kaakatus eikä kaskaiden orkesteri, ei sikojen kiljunta, ei käärmeiden suihin eikä lampaiden määkynä. Aikuisena hän ei enää osannut nukahtaa sillä tavalla, ei etenkään vankilassa, jossa rauhaa ja hiljaisuutta oli jo

liiankin kanssa. Telkien takana hän ei saanut kuulla sateen ropinaa, tuulen huminaa tai lehtien kahinaa. Hän valitti hiljaisuudesta vankilan lääkärille ja kysyi, miten saisi nukutuksi. Auttaisiko lääkitys? Hänen teki mieli kysyä, voisiko hän kuulla sateen äänen, jos ottaisi lääkettä. Kun sade hänen synnyinseudullaan rummutti aaltopeltikattoja, syntyi korviahuumaava äänen sekamelska. Hän nukahtaisi varmasti, jos saisi kuunnella jotakin sellaista.

Hän halusi kuulla sateen äänen niin kovasti, että palasi kotiin.

Juuri nyt sadetta ei kuulunut. Kuului vain ompelukoneen tikitys.

Ensimmäinen siskohan se siellä.

Shu-mei sotki jalallaan poljinta samalla kun katseli televisiosta iltapäivän saippuasarjaa, jossa ilkeä äitipuoli antoi juuri miniärukalleen korvapuustin. Kanoja mennä kotkotti eestaas, sähkötuuletin hurisi, jostain kauempaa kantautui papattien räiskettä.

T'ien-hungilla oli takana useampi uneton yö ja liian monta vaihtolentoa. Ajatukset olivat niin kohmeessa, ettei hän ollut edes varma, missä oli. Ompelukoneen tikitys oli kuitenkin totisinta totta, siitä ei ollut epäilystäkään. Hän oli palannut kotiin, tähän aavekaupunkiin.

Ihmiset olivat hylänneet paikan. Mutta oliko siellä aaveita?

Ihmisten puheissa Yungchingissa oli aina elänyt jos jonkinmoista aavetta ja hirviötä. Väitettiin, että talorivistön edestä alkavassa bambulehdossa kummitteli. Lapsilla ei ollut sinne mitään asiaa. Metsässä vaeltava aave oli nainen, joka oli raiskattu Japanin miehitysvallan vuosina. Nainen oli hirttäytynyt saatuaan häädön miehensä perheestä. Siitä lähtien naisen aave oli kummitellut lehdossa, missä se houkutteli nuoria miehiä ansaansa. Kun koirat yön tullen alkoivat ulvoa, äiti sanoi aina, että piskit olivat nähneet aaveen. Silloin painettiin päät tyynyyn ja nukahdettiin ja vähän äkkiä. Silmiä ei saanut avata, tai saattoi itsekin nähdä aaveen, ja se

jos mikä ei kannattanut. Jos aaveen kuitenkin näki, siitä ei saanut hiiskua kenellekään. Jos aaveen näki, piti juosta, juosta sen minkä jaloistaan pääsi. Lapset tiesivät, että aaveita oli eniten vanhan kastelukanavan läheisyydessä. Kanavan vierillä kasvavissa pajuissa asui henkiä. Pajujen riippuviin oksiin ei saanut koskea, jollei halunnut henkeä riesakseen. Silloin ei pääsisi koulussa kokeista läpi, ja riesasta pääsisi eroon vain viemällä hengen vihille. Pajunhenkien tiedettiin olevan vanhojapiikoja, jotka kuoltuaankin yhä halusivat päästä naimisiin. He väijyivät pajussa odottamassa, että joku onneton tulisi ja ottaisi heidät vaimokseen.

Myös kastelukanavassa lymyi aave. Henki kuului kauniille naiselle, jota japanilainen sotilas oli kohdellut kaltoin. Nainen oli hypännyt kaivoon, mutta hänet oli pelastettu ja viety sairaalaan. Epäonni oli jatkunut, kun lääkäri oli raiskannut hänet. Hän oli tehnyt itsemurhan heittäytymällä jokeen. Henki ei kuitenkaan päätynyt virran mukana mereen, vaan se ajautui kasteluverkostoon ja lopulta Yungchingiin saakka. Sinne aave oli myös päättänyt jäädä. Lapset tiesivät, että kanavan vierillä kasvava sammal oli aaveen vihreää verta ja että kuvottava lemu johtui mistäpä muustakaan kuin aaveesta. Kanavan läheisyydessä kasvoi myös runsaasti sienä. Niihin ei saanut koskea, eikä niitä saanut syödä, sillä ne olivat aaveiden nännejä. Jos piteli sienä, sai huonon onnen riesakseen, tai jos niitä söi, sai aaveen asukiksi vatsaansa. Seitsemän vuorokauden kuluessa silmät alkaisivat vuotaa verta, ja silloin se olisi menoa se. Tai jos sattui löytämään tieltä punaisen lahjakuoren, siihenkään ei saanut kajota, sillä kuori piti sisällään kanavassa elävän aaveen syntymäaikaa koskevat astrologiset merkinnät. Kuoren poiminut henkilö oli tuomittu ottamaan aaveen morsiamekseen.

Myöhemmin aaveeksi päättyi myös T'ien-hungin oman perheen jäsen, joka tukka sekaisin ja mielipuolen lailla kirkuen hukui kastelukanavaan.

T'ien-hungin ollessa vielä lapsi perheen koira oli kuollut. Paikallisen uskomuksen mukaan kuollut kissa oli ripustettava puunoksaan ja koira laskettava virran vietäväksi. Hän oli ajanut äidin kanssa skootterilla kastelukanavalle ja pitänyt koko matkan koiravainaata sylissään. Hän itki, sillä hän pelkäsi vedessä elävää aavetta. Hän ei heittänyt koiraa veteen äidin patistelusta huolimatta. Vesi ei ollut virrannut enää aikapäiviin. Kanavassa lillui koirien ja sikojen raatoja, mätiä vesimeloneja, vanhoja skoottereita ja jopa hylätty betelpähkinäkoju. Paikka löyhkäsi paahtavan aurin gon alla kuin tunkio. Miljoonapäinen karpäsparvi piti kekkereitä löydettyään unelmiensa noutopöydän. Hän tunnisti vedessä naapurin koiran ja itki entistä katkerammin. Hän ei suostunut heittämään koiraa veteen. Hän halusi haudata sen ja merkitä haudan, jotta voisi myöhemmin käydä katsomassa sitä. Äiti nappasi koiran häneltä, ja molksis vain raato putosi seisovaan veteen. Karpäset hajaantuivat vain palatakseen hetkessä takaisin korviahuumaavan pörinän kera kuin lahjasta kiittäen. Vanha, mätä koiranraato oli vielä syömättä, kun tuoretta lihaa kannettiin jo tilalle.

Miten hän kertoisi T:lle, että oli kotoisin tällaisesta paikasta?

Entä miten hän kertoisi pähkähullusta lapsuudestaan? Viidestä isosiskosta, yhdestä isoveljestä, vaitonaisesta isästä sekä äidistä, joka papatti isänkin puolesta. Miten hän pukisi sanoiksi naapurin Käärmeentappajan, Punasortsin, kastelukanavat, häät, jaavanpallerosateen? Entä Valkoisen talon, virtahevon, uimalan, kellarin, tähtihedelmätarhan, Naisen muurilla, Huomisen kirjaitaan, hopeanvärisen vesisäiliön?

Vankilassa hän oli monesti nähnyt unta T:n lapsuudenkodin takapihalla olevasta koirien hautapaikasta. T:llä oli lapsena ollut kolme koiraa, ja kaikki kolme oli haudattu takapihalle. Haudat oli merkitty puulaatoin, joissa oli koirien kuvat. Juuri siten T'ien-hung olisi lapsena halunnut haudata koiransa. Saksassa hän oli

nähty, että jossain päin maailmaa niin todella tehtiin. Hän oli nähnyt unta myös kanavasta, johon äiti oli hylännyt koiran. Aaveita unissa ei näkynyt. Hän ei enää aikuisena uskonut kummituksiin eikä siten myöskään pelännyt niitä. Aaveissa ei ollut mitään pelättävää, ihminen itse oli julmin kaikista. Unessa vesi ei myöskään haissut. Lootukset olivat kukassa, sieniä pursusi maasta, pajut kukoistivat ja norsunheinä rehotti villinä. Värimailma ja lämpötila olivat puhdasta keskikesää. Isäkin oli paikalla, ottamassa vettä kanavasta. Isä näytti nuorelta tummine ihoineen ja valkoisine hampaineen. Perheensä vanhin poika ja kunniallinen lajissaan koko kylässä. Kun isä hymyili, lootuksetkin kalpenivat sen loiston rinnalla.

Olipa harmillista, että T'ien-hung oli tappanut T:n.

Jos T olisi nyt täällä, T'ien-hung osoittaisi taivastalojen rivistöä ja sanoisi: ”Tässä se nyt on. Täällä minä vartuin. Tänään vietetään aavejuhlaa. Aaveet ovat tulossa, ja minäkin olen palannut kotiin.”